

Luonnonmukainen vesirakentaminen jokiympäristössä, kansainvälisiä näkökulmia

Jukka Jormola

Maisema-arkkitehti

Ulkopuolinen tutkija

Suomen ympäristökeskus SYKE

jjormola@gmail.com

Luonnonmukainen vesirakentaminen -seminaari

12.2. 2019 Eura

Aiheita

- Tilaa tulville - idea
- Tulvasuojelun yhdistäminen jokikunnostukseen
  - Rein, Isar
- Tulvatasanteet
  - Tuusulanjoki
- Patojen purku
- Puuaines kunnostuksessa
  - USA
  - Kumianoja, Keravanjoki

Tilaa tulville (Room for rivers) Keski-Eurooppa, mm. Rein

Dyke relocation

Lowering the flood plain

High water channel

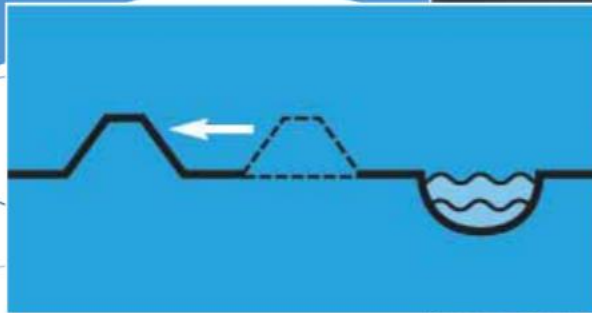

Removing obstacles

Dike relocation Bakenhof

Cost : Euro 6.5 million

Henk Nijland

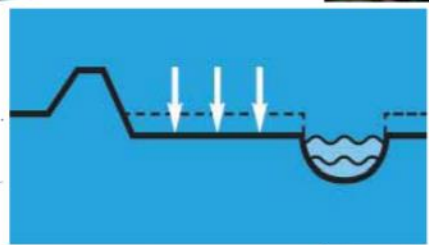
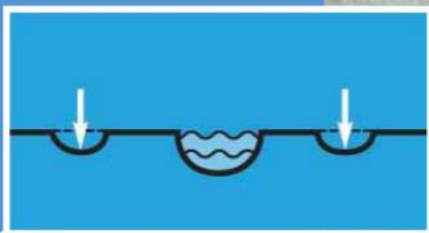

SYKE

Lowering of river foreland

Henk Nijland

SYKE

Uusien tulva-alueiden luonto- ja maisema-arvoja

Blauwe Kamer, Alankomaat

SYKE

Isar-joen tulvahanke, München

Isar-joen monipuolinen kunnostus - Voimalan ohjuksutuksen lisäys 5 → 15 m³/s

Münchenin keskeinen virkistysalue

Luontainen eroosio sallitaan yläjuoksulla

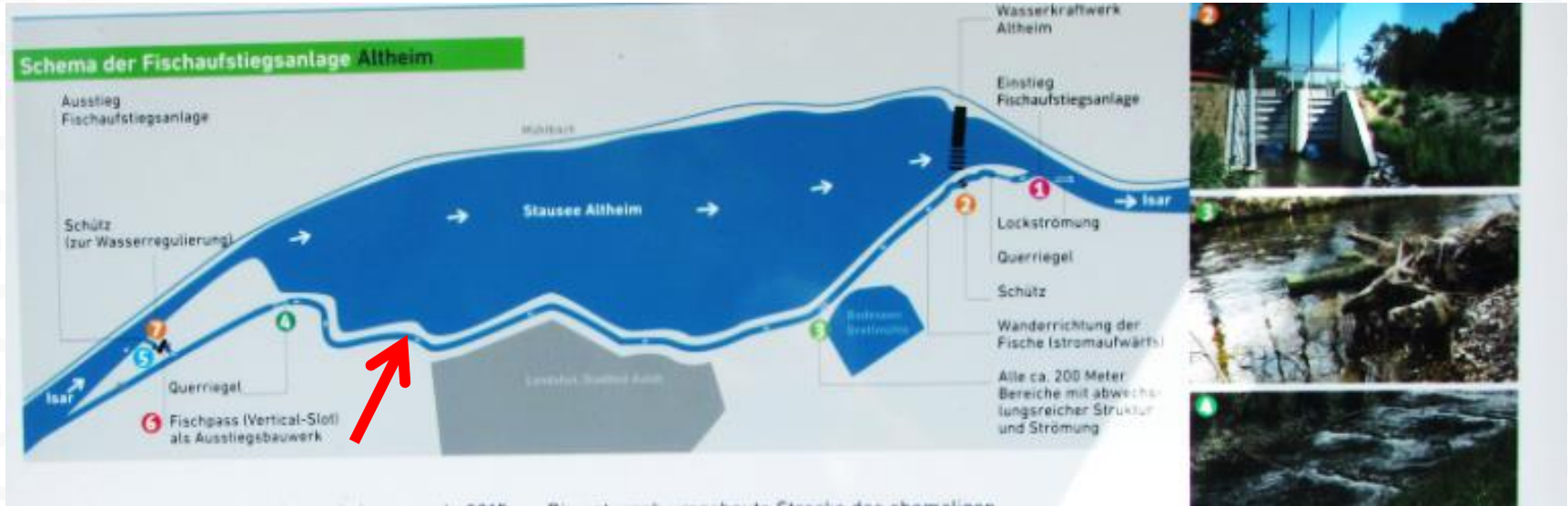

Luonnonmukainen ohitusuoma

Alajuoksun voimalaitosten ja patoaltaiden ohitusuomia

Tovavan jokitaimen (Huchen) voi kasvaa 1,5 m, 30 kg - kutee jo Münchenissä

Tulvaperkausta Suomessa: Tuusulanjoki 2008-09

– vanha suunnitelma muutettiin tulvatasannekaivuksi

- 2010

S Y K E

SYKE

SYKE

USA: patojen purkua ja jokien kunnostusta

Elwha –joki, Washington

Tulvien pidättäminen ja eroosiosuojaus puuaineksella

Elwha, WA

Rantaan kiinnitettyjä tukkeja

Toimivat suisteina, virranohjaus sivu-uomaan

SYKE

Rakennettu tukkisuma/rytö (Engineered log jam)

- Kynnys syventyneen uoman tason nostamiseen
- Uomarakenteen kunnostus Oregon

Photos by Tim Abbe.

S Y K E

Kalastokunnostusta puuaineksella Tyynenmeren lohien kutu- ja suojavaikkoja

Photo by George Pess (2001).

SYKE

Asutusalueen tulvien vaimentaminen rakennetulla tukkisumalla

Seattle, WA

Esimerkki Suomesta

Kumianojan ennallistus, Hämeenkoski 2018

- Rakennettu rytö tulvan nostamiseksi
- Antaa vastapainetta yläpuoliselle padolle
- Suojapaikka taimenille
- Kaloille kulkureitti ali
- Pohjan ja rantojen suojaus kivillä syöpymisen estämiseksi

Patojen purkua Suomessa

Vantaan Tikkurilankoski, Keravanjoki, purku 2019

- Vapaa vaellus ja uusi lisääntymisalue meritaimenelle
- Rantojen virkistyskäyttö
- Vähentää tulvan vaaraa

Johtopäätöksiä

- Mahdollisuudet tulvan pidättämiseen valuma-alueella selvitettävä
- Tulvatasanteiden laajentaminen katsotaan nykyisin ensisijaiseksi tulvantorjuntakeinoksi
- Tavoitteena monipuolinen kunnostus:
  - Tulva-alueen luontoarvot ja virkistyskäyttömahdollisuudet
  - Uomarakenteen monipuolistaminen, kalaston kulku ja lisääntyminen
- Jos uomaa kaivetaan, tulisi tehdä kompensoivia kunnostuksia
  - Kiveys, sorastus, puuaines
- Eurajoki: Mitä tapahtuu alapuoliselle uomalle, jos virtaamia lisätään?
  - Eroosio ja kiintoaines? Vrt. Kainastonjoen perkaus 2008, 100-kertaisia pitoisuuksia vielä 1 km päässä työalueesta
  - Kalojen kulku, tulvaveden säästäminen ympäristövirtaamaksi?